

5.4 DATUAK BISTARATZEA: ISTORIOAK DATUEKIN KONTATUZ

Gaur egungo munduan, datuz inguratuta gaude. Baina zertarako balio dute ezin baditugu ulertu edo esaten digutena komunikatu? Hemen sartzen da jokoan datuen bistaratzea, zenbakiak eta estatistikak ezagutza bihurtzeko aukera ematen digun funtsezko diziplina.

Data Storytelling

Data Storytelling, edo istorioak datuekin kontatzeko artea, grafiko politak sortzea baino askoz gehiago da. Funtsezko trebetasuna da, datu gordinak, bistaratze eraginkorrak eta informazioa modu argian eta, batez ere, esanguratsuan komunikatzeko narratiba sinesgarria uztartzen dituen. Helburu nagusia datu multzoak eraldatzea da, askotan konplexuak eta anitzak izan daitezkeenak, helburua **ez da bakarrik ulergarriak egitea, baizik eta benetako inpaktua ere sortzen duten istorioetan eraldatzea**. Istorio horiek ezinbestekoak dira, erabakiak informatuta hartzen laguntzen dutelako eta ikusleekin konektatzea lortzen dutelako, bai maila intelektualean, bai maila emozionalean. Izan ere, istorioak gizakiok informazioa prozesatu eta gogoratzeko ditugun funtsezko forma dira. Datuak modu eraginkorrean bistaratzeko, kontaketa bat egin behar da, testuingurua eta helburua emateko.

Data Storytelling prozesua

Benetan eraginkorra den istorio bat eraikitzeko, funtsezkoa da prozesu egituratu bat jarraitzea. Prozesu horrek ziurtatzen digu mezua argia eta esanguratsua izatea eta lortu nahi den inpaktua lortzea. Jarraian, funtsezko etapak zehaztuko ditugu:

Helburua zehaztea:

Lehen urratsa, eta agian erabakigarriena, zer lortu nahi dugun argi eta garbi zehaztea da. Geure buruari galdetu behar diogu: zer informazio espezifiko aurkitu nahi dugu edo zer mezu transmititu nahi dugu? Zein da gure komunikazioaren azken helburua? Egoera bati buruzko informazioa eman nahi dugu, agertoki desberdinak alderatu, norbait ikuspuntu batetik konbentzitu, etorkizuneko joerak aurreikusi edo ikus-entzuleak inspiratu nahi ditugu ekintza zehatz bat har dezaten? Garrantzitsua da, halaber, gure mezua nori zuzenduta dagoen identifikatzea. Entzuleen beharrak eta ezagutza-maila identifikatzea funtsezkoa da mezua egokitzeko.

Datuak hautatzea eta aztertzea:

Behin helburu argi bat dugunean, hurrengo urratsa dagozkion datuak hautatzea eta aztertzea da. Funtsezkoa da identifikatzea zeintzuk diren beharrezko datuak gure hasierako galderei erantzuteko eta proposatutako helburua lortzeko. Horrek, informazio egokia biltzeaz gain, analisi sakona eskatzen du, estatistikoa edo esploratzailea izan daitekeena, metrika garrantzitsuenak identifikatzeko eta gure narratibaren muina osatuko duten "*insight*" garrantzitsuak aurkitzeko.

Narratiba eraikitzea:

Aztertutako datuekin eta identifikatutako *insight*-ekin narratiba eraikitzen hasiko gara. Hemen, berriz ere, gure publikoa hartzen dugu kontuan: norengana iritsi behar du informazio horrek eta nola egin dezakegu esanguratsuagoa haientzat? Datuen inguruko istorio koherente bat ehuntzea da helburua. Istorio honek egitura argia izan behar du: gaiaren testuingurua eta garrantzia ezartzen dituen **hasiera**; funtsezko aurkikuntzak aurkezten dituen eta datuetan aurkitutako ebidentzia erakusten duen **garapena**; eta puntu nagusiak laburbiltzen dituen eta gomendioak ematen dituen edo ekintza espezifikoak iradokitzen dituen **ondorioa**.

Bistaratzeen diseinua:

Bistaratzeen diseinuan, gure datuei eta aurkikuntzei forma bisuala ematen diegu. Hona hemen galdera nagusia: Informazioaren zer alderdi komunikatu nahi dut enfasi eta argitasun handiagoz? Funtsezkoa da aurkezten ari garen datuetarako grafiko mota egokienak aukeratzea (konparazioetarako barra-grafikoak, denbora-joeretarako lerro-grafikoak, datu geografikoetarako mapak, etab.). Gainera, ziurtatu behar dugu diseinua, bisualki erakargarria izateaz gain, argia eta interpretatzeko erraza dela, eta ez duela ulermen-akatsik eragingo. Sinpletasuna eraginkorragoa izan ohi da bistaratzean beharrezkoa ez den konplexutasuna baino.

Aurkezpena:

Azkenik, aurkezpen-etapara iritsiko gara, eta gure datu-historia entzuleekin partekatuko dugu. Formatu egokiena zein den erabaki behar dugu: idatzizko txosten xehea, miaketa ahalbidetzen duen dashboard interaktiboa edo ahozko aurkezpen dinamikoa izango da? Formatua edozein dela ere, oso garrantzitsua da eraiki dugun narratiba eta diseinatutako bistaratzeak konbinatzea, multzoa koherentea, irisgarria eta hartzailleentzat ulergarria dela ziurtatuz.

Datuak bistaratzeko tresnak

Datuen analisitik lortutako informazioa erabaki egoki bihurtzeko, ezinbestekoa da modu eraginkorrean, zehatzean eta bisualki erakargarrian bistaratzea. Gaur egun tresna espezializatu asko daude merkatuan, datuak aztertzen eta optimizatzen laguntzen dutenak, eta, gainera, datuak behar bezala ikusten ere laguntzen dutenak. Tresna horiek funtsezkoak dira datuekin lan egiten duen edozein profesionalentzat. Jarraian, merkatuan oso ezagunak eta indartsuak diren bi adibide aztertuko ditugu: Power BI eta Looker Studio.

Power BI

Power BI Microsoftek garatutako enpresa-inteligentziako (BI) eta autozerbitzuko plataforma bat da, bateratua eta eskalagarria dena. Erabiltzaileei datu-iturri askotara konektatzeko aukera ematea da bere ezaugarri nagusia, honela datu-iturri horiek eraldatzea beren analisi-beharretara egokitzeko eta, ondoren, txosten xehatuak eta dashboard interaktiboak sortuz bistaratzeko. Dashboard horiek aplikazioetan edo webguneetan sar daitezke, irismena handituz. Bere sendotasunari eta

integratzeko gaitasunari esker, neurri guztietako erakundeetan oso hedatuta dago, datuetan oinarritutako erabakiak hartzea errazteko.

Looker Studio

Looker Studio, lehen Google Data Studio bezala ezagutzen zena, Googlek eskaintzen duen enpresa-adimena eta datuak ikusteko tresna bat da. Erabiltzaileei kontrol-panel elkarreragileak eta oso pertsonalizatuak diseinatu eta sortzeko aukera ematen die, hainbat iturritatik datozen datuekin elikatuz. Googleren produktua izanik, erraz integratzen da Google Marketing Platform eta Google Cloud tresnekin, hala nola Google Analytics, Google Sheets eta BigQuery tresnekin, eta horrek plataforma horien erabiltzaileentzako datu-konexioa errazten du. Ez du soilik analisisa errazten, informazioa modu erakargarrian eta, oso garrantzitsua, denbora errealean trukatzeko eta aurkezteko dira bere beste indarguneak. Bere lankidetzak izaerak aukera ematen du hainbat erabiltzailek aldi berean txostenak berean lan egiteko.

Bistaratzeko-tresnen abantaila orokorrak

Power BI eta Looker Studio bezalako bistaratzeko-tresna modernoek abantaila ugari eskaintzen dituzte. Grafiko eta panel elkarreragileak sortzeko duten gaitasuna funtsezkoa da, askotan datu konplexuak informazio bisual eta erraz ulergarri bihurtzen baitituzte, eta horrek interpretazioa nabarmen hobetzen du. Gehienbat hodeian oinarritutako tresnak direnez, irisgarritasun bikaina dute, eta erabiltzaileak interneterako konexioa duen edozein tokitatik sar daitezke beren lanetara. Beste indargune bat datu-iturri ugariarekin integratzeko duten gaitasuna da, hala nola datu-baseekin, hodeiko zerbitzuekin eta kanpoko aplikazioekin; horri esker, jatorri askotako informazioa azter daiteke.

Interaktibitatea ezaugarri nabarmena da; izan ere, bistaratzekoak dinamikoak dira, eta aukera ematen dute datuak denbora errealean esploratzeko iragazkien, segmentazioen eta hautaketen bidez, azterketa sakonagoa eginez. Tresna horiek interfaze intuitiboak izaten dituzte, eta erabiltzaile hasiberriek nahiz aurreratuenek erabil ditzakete. Gainera, datu-iturrietara denbora errealean konektatzeko aukerak bermatzen du erakutsitako informazioa automatikoki eguneratuta egotea, eta faktore hori erabakigarria da erabakiak arin hartzeko. Azkenik, plataforma horiek lankidetzak sustatzen dute, panelak eta txostenak beste erabiltzaile batzuekin erraz partekatzeko aukera emanez, elkarrekin berrikusi edo editatzeko, eta pertsonalizatzeko aukera zabalak eskaintzen dituzte, diseinuak behar espezifikoetara egokitzeko eta emaitzak eraginkortasunez partekatzeko. Tresna horietako askok doako bertsioak edo kostu txikikoak eskaintzen dituzte oinarritzko funtzionaltasunetarako, datuen bistaratzeko profesionalera sarbidea demokratizatuz.

Bistaratzeko-tresnen desabantailak eta kontsiderazioak

Onura ugari dituen arren, garrantzitsua da tresna horiek erabiltzean zenbait desabantaila eta kontsiderazioz jabetzea. Muga komun bat interneterako konexio baten mendekotasuna da; batzuek

offline lan egiteko aukerak izan ditzaketen arren, funtzionaltasun osoak, batez ere datuak denbora errealean eskuratzeko edo hodeian elkarlanean aritzeko, konexio egonkorra behar izaten da.

Oinarrizko zereginak ikasteko errazak izan badaitezke ere, funtzionalitate aurreratuenak menderatzeko eta tresnaren potentzial guztia erabiltzeko ikaskuntza-kurba handia da eta, kasu batzuetan, ezagutza tekniko espezifikoak behar dira.

Datuen erabilerari dagokionez, bolumen handiekin lan egiteko diseinatuta badaude ere, datu-baseetako kontsultek edo konexioak ez badaude behar bezala optimizatuta errendimenduan eragina izan dezake; ondorioz, tarteko datu-ereduak edo agregazio-estrategiak beharko dira errendimendu optimoa lortzeko datu-multzo oso handiekin. Erabiltzaile batzuek malgutasun-mugak ere aurki ditzakete txantilo edo osagai estandarretatik ateratzen diren ikusizko diseinu oso konplexuak edo oso pertsonalizatuak sortzeko. Gainera, informazioa zehatz eta eguneratuta mantentzen dela ziurtatzeko, beharrezkoa da mantentze-lan erregular bat egitea, konexioen eta datu-iturrien konfigurazioa eta monitorizazioa barne hartzen dituen.

Azkenik, **segurtasuna eta pribatutasuna alderdi kritikoak dira**, bereziki datu sentikorrak erabiltzean; baimenen eta rolen konfigurazio arduratsua behar da informazioaren babesa bermatzeko eta pribatutasun-araudiak betetzeko, batez ere lineako txostenak partekatzen direnean. Funtsezkoa da rol eta baimen egokiak ezartzea, informazioa nork ikus edo edita dezakeen kontrolatzeko.

Ondorioa

Datuak bistaratzea, trebetasun eraldatzailea da informazioaren aroan. Grafiko erakargarriak sortze hutsetik haratago doana; datuen berezko konplexutasuna ulermenerako eta ekintzarako behar den argitasunarekin lotzen duen zubia da.

Data storytelling-aren artea menderatzeko, sentsibiltate berezia garatu behar da datuek transmititu nahi duten mezu nagusia identifikatzeko eta mezu hori modu eraginkorrean eta konbentzigarrian komunikatzeko. Power BI eta Looker Studio bezalako tresnak aliatu boteretsuak dira prozesu honetan, gaitasun analitiko eta bistaratze sofistikatueta sarbidea demokratizatuz. Hala ere, gogoratu behar da tresnak soilik direla. Benetako potentziala pentsamendu kritikoarekin, jakin-min analitikoarekin eta komunikazio bisualaren eta narratiboaren printzipioak ondo ulertzearekin konbinatzean datza.

(azken eguneratzea: 2025/05/30)

Eusko Jaurlaritzaren Lanbide Heziketako Sailburuordetza. Lan honek Creative Commons Aitortu-EzKomertziala-PartekatuBerdin 4.0 Nazioarteko Baimena dauka (CC BY-NC-SA 4.0).

